

UA-0641
Second Year B. Com. Examination
February/March – 2012
Banking Law & Practice
(New Course)

Time : Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના :

(૧)

<p>નીચે દર્શાવેલ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fillup strictly the details of signs on your answer book.</p> <p>Name of the Examination : S. Y. B. Com.</p> <p>Name of the Subject : Banking Law & Practice (NEW COURSE)</p> <p>Subject Code No. : 0 6 4 1 Section No. (1, 2,.....): Nil</p>	<p>Seat No. : <input type="text"/><input type="text"/><input type="text"/><input type="text"/><input type="text"/><input type="text"/></p> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 15px; padding: 10px; text-align: center; margin-top: 10px;">Student's Signature</div>
---	--

(૨) પ્રશ્ન-૧ ફરજિયાત છે.

(૩) જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના પૂરા ગુણ દર્શાવે છે.

૧ ટૂંકમાં ઉત્તરો આપો :

૧૦

- (૧) ચેકમાં મહત્વનો ફેરફાર એટલે શું ?
- (૨) બેદરકારીનાં ચાર ઉદાહરણો આપો.
- (૩) ચેકનો અયોગ્ય નકાર એટલે શું ?
- (૪) વીજાણુ નાણાકીય ભંડોળનો વ્યવહાર એટલે શું ?
- (૫) માલિકી હકનું પરિવર્તન કોને કહેવાય ?

- ૨ (અ) અનિચ્છનીય ગ્રાહક એટલે શું ? તેનું ખાતું બંધ કરવાની વિધિ વર્ણવો. ૬
- (બ) ચેકની વ્યાખ્યા આપી વચનચિઠ્ઠી અને ચેક વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો. ૬

અથવા

- ૨ (અ) કાયદેસરની યોગ્ય ચુકવણી એટલે શું ? તે માટેની શરતો જણાવો. ૬
- (બ) કયા સંજોગોમાં બેંકરે નાણાં ચૂકવવાનો ઈનકાર કરવો જ જોઈએ ? ૬

- ૩ (અ) નાણાં ચૂકવનાર અને નાણાં વસૂલ કરનાર બેંકર વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો. ૬
- (બ) નાણાં ચૂકવનાર બેંકરને મળતું કાનૂની રક્ષણ સમજાવો. ૬

અથવા

- ૩ (અ) યથાનુક્રમે ધારણ કરનારના વિશિષ્ટ અધિકારો સમજાવો. ૬
- (બ) નાણાં વસૂલ કરનાર બેંકરની ફરજો સમજાવો. ૬

- ૪ (અ) રક્ષિત લોન અને અરક્ષિત લોન એટલે શું ? અરક્ષિત લોન આપતી વખતે બેંકરે કઈ કાળજી રાખવી જોઈએ ? ૬
- (બ) પ્લેજ અને હાઈપોથિકેશન વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો. ૬

અથવા

- ૪ (અ) બેંકિંગ નિયમન ધારાની નીચેની જોગવાઈઓ સમજાવો. ૬
- (૧) શેર મૂડી અંગે
- (૨) વાર્ષિક હિસાબો અંગે.
- (બ) વિચ્છેદિત ચેક એટલે શું ? વિચ્છેદિત ચેકની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો. ૬

- ૫ બેંકર તરીકે તમે શું કરશો ? ૧૨
- (૧) ભરતભાઈ તા. ૩૦-૦૭-૦૮ના રોજ રાજેશભાઈના નામનો રૂ. ૨૭,૦૦૦નો ચેક લખે છે. તા. ૧૪-૦૮-૨૦૦૮ના રોજ અદાલત ભરતભાઈને નાદાર જાહેર કરે છે. રાજેશભાઈ, ભરતભાઈ તરફથી મળેલો ચેક તા. ૧૪-૦૮-૨૦૦૮ના રોજ ચુકવણી માટે બેંકમાં રજૂ કરે છે.
- (૨) વિજયભાઈ, તમારી બેંકના ખાતેદાર, ટેલિગ્રામ દ્વારા પોતે લખેલા ચેકનું 'સ્ટોપ પેમેન્ટ' કરવા તમને જણાવે છે.
- (૩) શ્રીમતી સિમરન તેના પોતાનાં નામનું ચાલુ ખાતુ તમારી બેંકમાં ખોલાવ્યા પછી પૂરતી સિલક રાખ્યા વિના ઘણા ચેકો લખે છે. શું બેંક આ મહિલાના પતિને તેમના આવા અસંતોષજનક ખાતાકીય વ્યવહારો બદલ જણાવી શકે? જો બેંકે આ ખાતુ બંધ કરવું હોય તો કયા પગલાં લેવા જોઈએ ?

- ૬ ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે ત્રણ) ૧૨
- (૧) ચેકના માલિક તરીકે બેંકર.
- (૨) બેંકિંગ લોકપાલની સત્તાઓ અને ફરજો.
- (૩) ક્રેડિટકાર્ડ.
- (૪) ઓટોમેટેડ ટેલર મશીન (એ.ટી.એમ.)

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) As per the instruction no. 1 of page no. 1.
- (2) Question-1 is **compulsory**.
- (3) Figures to the **right** indicate **full** marks of the questions.

- 1 Answer in brief. 10
- (1) What is meant by Material alteration in the cheque ?
- (2) Give four examples of negligence.

- (3) What is the meaning of wrongful dishonour of cheque? 6
 (4) What is meant by Electronic Fund Transfer (EFT) ? 6
 (5) What is the meaning of conversion ? 6
- 2 (a) What is the meaning of undesirable customer ? Describe a procedure to close his account. 6
 (b) Give the definition of cheque. Explain the difference between promissory note and cheque. 6

OR

- 2 (a) What is Payment-in-due course ? State conditions for it. 6
 (b) Under which circumstances the banker must refuse the payment of a cheque ? 6
- 3 (a) Explain the difference between paying banker and collecting banker. 6
 (b) Explain the statutory protection available to a paying banker. 6

OR

- 3 (a) Explain special rights available to Holder in due course. 6
 (b) Explain the duties of a collecting banker. 6
- 4 (a) What is secured and unsecured lending ? What precautions should be taken by the banker while making unsecured lending ? 6
 (b) Explain the difference between Pledge and Hypothecation. 6

OR

- 4 (a) Explain the following provisions of Banking Regulation Act. 6
 (1) Share capital of commercial bank.
 (2) Annual accounts.
 (b) What is meant by Truncated cheque ? State the characteristics of Truncated cheque. 6
- 5 What would you do as a banker in following circumstances ? 12
 (1) Bharatbhai issues a cheque bearing date 30-07-2008 for Rs. 27,000 in favour of Rajeshbhai. On date 14-08-2008 the court declares Bharatbhai insolvent. However on date 14-08-2008 Rajeshbhai presents the cheque to the bank for payment.
 (2) Your customer Vijaybhai informs you for stop payment of his cheque by telegram.

- (3) Mrs. Simran, after opening a current account of her name with your bank issues several cheques without providing funds in the account to honour them. Can the bank draw attention of the Lady's husband to the unsatisfactory account transactions made by his wife ? Which steps should be taken to close this account ?

6 Write short notes : (any **three**)

12

- (1) Banker as a holder (owner) for value.
  - (2) Powers and duties of Banking Ombudsman.
  - (3) Credit card.
  - (4) Automated Teller Machine. (A.T.M.)
-